

Predmet: Lovas (opt. Milan Devčić i dr.)

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine
Broj predmeta: K. Po2 1/2014

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142 st. 1 KZ SRJ u saizvršilaštvu, u vezi sa čl. 22 KZ SRJ

Glavni pretres: 28.02.2019.

Završna reč branioca optuženog Željka Krnjajića

Branilac optuženog Željka Krnjajića, advokat Radoje Aleksić, takođe je ostao pri ranije iznetoj završnoj reči i osvrnuo se na situaciju u Lovasu pre početka oružanih sukoba. Ocenio je da je došlo do polarizacije stanovništva na nacionalnoj osnovi, da su Hrvati počeli da nabavljaju oružje i da se spremaju za oružanu pobunu. Spremanje oružane pobune je samo po sebi kažnjivo, a cilj je bio rušenje postojećeg društvenog poretka. Stoga se takva lica i nisu mogla smatrati civilima. Njihovo delovanje u nacionalno mešovitoj sredini smatrao je zastrašujućim, jer su bili proustaški orjentisani, zbog čega je srpsko stanovništvo bilo uplašeno. Navode optužnice da je njegov branjenik tokom napada na Lovas komandovao oružanom grupom i naređivao otvaranje vatre, bacanje bombi, da su u njegovom prisustvu lišeni života Vid Krizmanić i Ivan Ostrun i paljene kuće, da je njegova grupa ubila još nekoliko ljudi, te da je i sâm primenjivao prema civilima mere zastrašivanja, ocenio je kao neosnovane. Željko Krnjajić nije imao nikakvu komandnu funkciju, već je samo bio u rezervnom sastavu policije, a 11. oktobra 1991. godine ranjen je kao dobrovoljac, što je vidljivo iz dokumentacije koja je priložena u spis. Prilikom napada na Lovas on nije mogao nikome naređivati, niti preduzimati bilo kakve mere, jer je bio samo vodič, obzirom da je poznavao teren. Iako je izjavio tokom postupka da je bio neko ko komanduje, on kao optuženi ima pravo da, iznoseći svoju odbranu, i laže, a kao neuka stranka mislio je možda da će time poboljšati svoj položaj. Njega svojim iskazima terete lica koja su učestvovala u oružanoj pobuni i ispoljila visok stepen mržnje, pa se iz tog razloga njihovi iskazi ne mogu prihvatiti kao pouzdani. Neosnovani su navodi tužilaštva da se radilo o napadu na civilno stanovništvo jer je svedok, vojni obaveštajac, svedočio da je u Lovasu bilo naoružanih pripadnika pobunjeničkih oružanih formacija. Optuženi nije primenjivao nikakve mere zastrašivanja. Tako optuženi nije ni mogao zastrašiti svedoka Maricu Hodak, jer su ranije bili u prijateljskim odnosima. Svedok Tomislav Šelebaj je na spisku branitelja – on je pevao ustaške pesme, pa ga optuženi nije mogao uvrediti nazvavši ga „ustašo“. Ovaj svedok bi bio uvređen da ga je okrivljeni npr. nazvao „partizanom“. U odnosu na paljenje kuća za koje se takođe tereti, branilac je naveo da se one nalaze u različitim ulicama, u kojima se optuženi, zbog kratkog boravka u Lovasu, nije ni mogao nalaziti, obzirom da je već oko 13 časova odvezao ranjenu Mariju Vidić u Šid. Smatrao da iskazi svedoka koji ga terete nisu dati u skladu sa domaćim zakonom, pa se iz tog razloga ne mogu koristiti u ovom postupku. Predložio je sudu da njegovog branjenika oslobodi od krivične odgovornosti.

Završna reč branioca optuženog Darka Perića

Branilac optuženog Darka Perića, advokat Jasmina Živić, ostala je pri ranije iznetoj završnoj reči. Istakla je da je odbrana optuženog tokom čitavog postupka bila potpuno ista, da je nikada nije menjao, jer je dao iskren iskaz i objasnio šta se u stvari desilo u Lovasu. To je u završnoj reči 2012. godine potvrdio i sâm tužilac. Optuženom je bio nadređeni optuženi Miodrag Dimitrijević, koji mu je 17. oktobra 1991. godine naredio da iz Čakovca dođe u Lovas, i samo je od njega i dobijao naređenja. Dobijeno naređenje da se krene u pretres terena zajedno sa civilima samo je preneo optuženom Vlajkoviću, koji mu to naređenje nije odbio. U svojoj odbrani, optuženi Vlajković pokušava da deo svoje odgovornosti prenese na Perića, a to je isto tokom čitavog postupka radio i optuženi Miodrag Dimitrijević, koji je čak angažovao i stručnog savetnika koji je izašao iz okvira svoje pozicije u postupku. Svedok Dušan Lončar (komandant Druge brigade), kao i drugi pripadnici komande, izjavili su da optuženog Perića čak i ne poznaju. Sama odluka o pretresu terena bila je doneta ranije, pre nego što je optuženi i došao u Lovas. Svedok Ratko Đokić (komandant Zonskog štaba TO Valjevo) izjavio je da je prilikom susreta sa optuženim Dimitrijevićem tražio pretres terena zbog navodnog dejstva snajperista, kom prilikom je rekao Dimitrijeviću da sâm ništa ne preduzima, što ovaj očigledno nije poslušao. Pravac kretanja kolone kroz detelinu nije bio određen naredbom za pretres terena, već je o tome odlučeno u toku samog kretanja kolone. Preciziranom optužnicom se Darku Periću stavlja na teret nečovečno postupanje, ali on takve radnje nije preduzimao. On je samo primio i prosledio naređenje. Niko čak nije ni tvrdio da je on sâm bio saglasan sa akcijom pretresa terena. Čim je čuo za dešavanje na minskom polju, on je prekinuo akciju, a povređene je uputio u Šid da im se pruži lekarska pomoć. Kada su se vratili iz Šida i smestili u mesnu ambulantu, optuženi je pred istu postavio stražu kako bi ih zaštitio od eventualnih napada dobrovoljaca. Čak je naredio svojim vojnicima da pucaju u dobrovoljce ukoliko pokušaju da napadnu povređene, što u svojim iskazima potvrđuju i svedoci Hrvati. Stoga je nelogično da je umišljajno postupao, nanoseći patnje oštećenima. Sâm je priznao da u primljenom naređenju nije prepoznao ništa nezakonito, jer je u isto vreme dobio i naređenje da obezbedi zatvor kako u njega ne bi ulazio ko hoće i maltretirao zatvorenike. Nije mogao da predvidi da će se utvrđeni pravac kretanja kolone promeniti. Branilac je ukazala da do sada, u postupcima za ratne zločine, niko nije osuđen samo zato što je preneo naređenje. Smatra da optužnica u odnosu na njenog branjenika nije dokazana, pa je predložila sudu da ga oslobodi od krivične odgovornosti.

Završna reč branioca optuženog Radisava Josipovića

U završnoj reči, branilac optuženog Radisava Josipovića, advokat Branko Dimić, ostao je pri ranije iznetoj završnoj reči. Ocenio je da tokom ponovljenog postupka nije dokazano da je njegov branjenik kriv za delo koje mu se izmenjenom optužnicom stavlja na teret. Ovo iz razloga jer optuženi nije primio nikakvo naređenje, nit ga je pak on sam nekome izdao. To su potvrdili i optuženi Perić i Vlajković, njegov neposredni starešina, koji su naveli da mu ništa nisu naredili. U koloni, zajedno sa optuženim, bila su i druga dva komandira vodova, koji nisu pozvani na odgovornost. Niko od svedoka-oštećenih sa minskog polja, ili pripadnika Protivdiverzantskog odreda TO Valjevo, nije potvrdio da je optuženi bilo kome nešto naređivao vezano za kretanje kolone. Veštak vojne struke je jasno naveo da optuženi, uz prisustvo svog neposrednog starešine Vlajkovića, nije ni mogao da preduzima bilo kakve radnje naređivanja. Tužilac ni za ovog okrivljenog nije konkretizovao koje je on to radnje izvršenja krivičnog dela preduzeo. Kolonu su vodili i izdavali naredbe pripadnici nekih drugih oružanih formacija, kao što su to izjavili mnogi ispitani svedoci. Predložio je sudu da njegovog branjenika oslobodi od krivične odgovornosti.

Završna reč branioca optuženog Jovana Dimitrijevića

U završnoj reči, branilac optuženog Jovana Dimitrijevića, advokat Gordana Živanović, istakla je da tokom ponovljenog postupka nije dokazano da je njen branjenik izvršio krivično delo za koje

se tereti. Tužilac je tvrdio da su optuženi Miodrag Dimitrijević i sada pokojni Ljuban Devetak doneli odluku o pretresu terena, a da je Devetak to isto naredio dobrovoljcima. Nema dokaza da je optuženi takvu naredbu primio, nema dokaza ni da je znao da neka lokacija minirana, niti o kojoj lokaciji se radi. Nejasno je na osnovu čega se tvrdi da je optuženi preduzimao radnje nečovečnog postupanja prema civilima, niti koje je on to radnje, koje bitno doprinose izvršenju krivičnog dela, preduzeo, da bi njegovo ponašanje bilo okvalifikovano kao saizvršilaštvo. Prilikom odlaska u pretres terena bilo je samo šest pripadnika dobrovoljačkog odreda „Dušan Silni“, a pored njih je išlo još oko 50 naoružanih vojnika. Stoga je potpuno jasno koju su ulogu oni mogli imati. Posebno što nema dokaza da je civilima naređivao bilo ko iz „Dušana Silnog“. Optuženi je samo bio prisutan, ali se to ne može kvalifikovati kao radnja izvršenja. Tužilaštvo je kao dokaz o odgovornosti optuženog predložilo ispitivanje svedoka Tomislava Šelebaja i još jednog meštana, koji optuženog čak nisu ni prepoznali. Svedok Paramentić (pripadnik Protivdiverzantskog odreda TO Valjevo) rekao je da je kolonu predvodio visok plav čovek, što optuženi sigurno nije. Ukazala je da je optuženi i sâm tokom dešavanja na minskom polju ranjen, te da se sigurno ne bi svesno izložio takvom riziku. Predložila je sudu da u odnosu na njenog branjenika donese oslobađajuću presudu.

Nastavak iznošenja završnih reči zakazan je za 18. mart 2019. godine.

Fond za humanitarno pravo